



ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ք Օ Ր Ա Գ Ր Ի Ր Զ Մ Ի Ռ Ն Ի Ա Յ

Ք Օ Ր Ա Գ Ր Ի Ր Զ Մ Ի Ռ Ն Ի Ա Յ Ը Ա Յ Ա Թ 16 Ա Պ Ր Ի Լ 1866

Թ Ի Ի 777

Ք Օ Ր Ա Գ Ր Ի Ր Զ Մ Ի Ռ Ն Ի Ա Յ

Ք Օ Ր Ա Գ Ր Ի Ր Զ Մ Ի Ռ Ն Ի Ա Յ 16 Ա Պ Ր Ի Լ

Երբ որ արդար ինչ որ բոլորովին Գերմանա-կան վեճին վրայ քաղաք ամփոփուած է : Պատեհարգման կան պատրաստութիւնները մեծ գործուածութեամբ կը շարունակուին թէ՛ Բրուսելոյ և թէ՛ Վասարիոյ կողմէն : Եւստի ամենայնիւ խաղաղութեան յոյսը տակաւին կորուսուած չէ բոլորովին : Իրե՛ծ ահա թիւնները, այսինքն Լոնդոնի, Գաղղիան և Իտալիան ամենայն ճգամբ կաշխատին բարեկամական կերպիւ կարգադրելու յիշեալ գերմանական երկու զլեւուոր ահաբեկութեանց մէջ պատահած վեճը ՚ի մասին Եւրոպայի վարչութեանց : Վաստիկ եթէ Բրուսելոյ և Վասարիոյ մէջ կուր մը ծագելու ըլլայ, տարա-կայս չկայ թէ բոլոր Եւրոպայի մասնակից պետի ըլլայ անոր, այսինքն ահաբեկութիւններն ունաք Բրուսելոյ ճետ պետի միանան և ոմանք Վասարիոյ դաշնակց պետի ըլլան : Տետեարար եւրոպական պատերազմ մը պետի ճրատարակուի : որուն ճետեութիւնները կրնան շատ աշխատել ըլլալ բոլոր աշխարհիս ճամար :

Ի դիպումիս ճրատարակութեան պատերազմի, շատ ճաւանական կերակր որ Իտալիան Բրուսելոյ ճետ պետի միանայ, և Գաղղիան իւր ճետը առնելով Իտալիան զաշխակից պետի ըլլայ, կըսեն, Վասարիոյ ահաբեկութեանը : Ստոյգ է որ Իտալիոյ դաշնակցութիւնը Վասարիոյ ճետ քիչ մը դժուարահաստակ կերակրի : սակայն կարելի է թէ՛ Կարթագոն կայսեր միջնորդութեամբ Իտալիոյ վարձատրութիւն մը կը խոստացուի վասն այսպէս : Իսկ Լոնդոնի ահաբեկութիւնը առայժմ կուզէ կատարեալ չէզոքութե մէջ մնալ և սպասել դեպքերուն դարձուածոցը :

Արճատատեն թէ Գաղղիոյ կայսեր նպատակը և ջանքը Վեճի արդիւնները բարեկամութեն լուծել է : որպէսզի Իտալիան չճարկագրուի Բրուսելոյ ճետ դաշնակցութիւն մը ընելու : վաստիկ եթէ այս դաշնակցութիւնը ՚ի գործ դրուի, յայնժամ Վասարիան երկու կրակի մէջ տեղը պետի մնայ և մեծ պատե-

րազմ մը պետի ըլլայ Եւրոպայի մէջ : Եւստի կենցաղապէս անձինք կը յուսան թէ Կարթագոն կայսեր խաղաղասիրական ջանքը կը շարունակուի : Եւստի վախճան մը ունենալ : այսինքն ճատատեն չէզոքութիւն մը պահելով Գերմանիոյ նկատմամբ և անուղղակի կերպիւ նպատակաւոր ըլլալով Վասարիոյ, ձեռք բերել զճաւանակութիւնը մեծ ահաբեկութեան գումարման արքայաժողովոյ մը : որուն պաշտօնը պետի ըլլայ եւրոպական խնդրոց գլխաւոր գժուարութիւնները կարգի դնել քարեկամաբար :

Ինչպէսզի պարզելէն ճատած ճետագրական լուրերը կը ծանուցանեն թէ Կարթիւ 4-16ին երբոր օգոստոս փառ Եւրոպայի կայսրը իւր սովորական շրջապատութեան կառքով ետ կը գառնար առանց սրահապան զինուորաց, յանկարծ անձանթ անձ մը, որ բոլոր ինչի կը կարծուի, արքանակ մը արձակեց Կարթիւն մը ճատատենութեան վերայ : Բարեբաղդաբար ճարուածը չէ դպր օգոստոս փառ կայսեր : որ ճանդարտ սրտի շարունակել է իւր ճանդարտը : Ուստի անութեան զինուորները փութացր են այս եղեռնադարձը ձեռք ձգելու : բայց նա փախելու անտրուայթ եղեր է : Եւստի ամենայնիւ տարակայս չկայ թէ շատ շանցած պետի բռնութիւն և իւր արձանաւոր պատիժը պետի ընդունի :

Իրուսիոյ մէջ, առաջին անգամ է որ այսպիսի եղեռնագործութիւն մը կը պատահի : վաստիկ խիստ արտուր անպատեհութիւն մը ըլլաւ բոլոր ճատարակութեան վերայ : Իսկ Կարթիւն մը ճատատենութեան Վաստիկ սովորութեամբը աղաւտելով այս սպանութեանը ընդճանուոր ուրախութիւն պատճառեց ոչ միայն ՚ի Բեզերգլուրի, այլ և ընդամենայն Իտալիան :

Փարիզի մէջ, Մոլտո-Վալաքիայի գործոց կարգադրութեան ճամար գումարուած դեպքերու ճետը վեճ ուղած է, կըսեն, թէ պէտք է ճարգնել Բուսարիայի ժողովրդոցը թէ յետ այսորիկ ևս կուզեն որ յիշեալ երկու իշխանութիւնները միացեալ մնան : Կերեկ թէ այս որոշումը խմանալով, Մոլտոփիայի ժողովուրդը սոք ելաւ և ճատարակական ջոյցերով

յայտնեց թէ կուզէ զատուել Վալաքիայէն և Մոլտոփիայի տիրող իշխան կը շարունակուի Մոլտոփիայը :

Պարթիզի առժամանակեայ կառավարութիւնը այս խոզութիւնը լսելուն պէս, փութացաւ իւր անդամներէն երկու ճողի ճանդերձ զորադնդով մը յուղարկել ՚ի Եւրոպա : ուր արեւնահեղ կուր մը տեղի ունեցաւ ՚ի մէջ ժողովրդեան և զինուորաց, և երկու կողմէն շատ մարգիկ սպանուեցան կամ վերաւորուեցան : Եւստի ամենայնիւ Կարթիւն (էն ճատած լուրերը կը ծանուցանեն թէ անգործութիւնը վերահաստատուել է Եւրոպա մէջ, նմանապէս կաժարեալ ճատարակութիւն կը տրիւ եղեր Պարթիզի մէջ : ուր առժամանակեայ կառավարութիւնը ճրամաններ յուղարկել է Մոլտո-Վալաքիայի ամեն երկիրները, սրպէսզի ընդճանուոր քուէարկութիւն ըլլայ վասն ընտրութեան օտար իշխանի մը, այսինքն բարձրագատիւ Կարթոս Եւրոպիկոս ճետեցողութիւն Սիլվան իշխանին, որ Բրուսելոյ թագաւորական գերագաստանին ազգականն է :

Կարթիւն նահանգին մէջ Պարթիզի քաղաքը սոսկակի եղեռնագործութիւններ տեղի ունեցան ժողովրդեան կրօնամոլ մասէն, զորոտութեամբ և առաջնորդութեամբ անգլամ կրօնաւորաց :

Իտալիոյ բարձրագոյն մէջ, ներքին գործոց պաշտօնեայ մօտիւ Բեալէս ասպետը ճետեալ կերպիւ պատմեց այս ցաւալի եղելութիւնը :

«Արճատուրի մը տուած քարոզին հետ, որ զորոտեց զժողովուրդը ընդդէմ բողոքական քարոզչի մը իրեր կար ժամանակի ՚ի վեր Պարթիզի կը շարունակուի, խառնութեամբ մի այս բողոքական քարոզչին տունը կը խեղին : և զինքը այնտեղ չտեսնելով, տունը գտնուող երեք ճողին սպաննեցին, զորս այս կրօնամոլները կարճեցին թէ բողոքական են : Տեղական իշխանութիւնը իւր ունեցած ամենայն զորութեամբ աշխատեցաւ արդիւնը յիշեալ ցաւալի դեպքը : Զինուոր մի վերաւորուեցաւ ու յայնպէս որոնեցին 75 ճողի բանտարկեցաւ : Արիւն կաթուղի քարոզչի մի ևս բռնուեցաւ, որ միտք ուն կը իւր պատճառակցին ճամբուած քարոզչութիւն ընել : Կառավարութիւնը մեծ զորութիւններ ունի գաղ-

Ք Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Յ Ա Ն Ա Յ

Գ Լ Ի Ռ Ի Ն

Ա Մ Ս Ա Գ Ր Ի Ր

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

Արիւրդ է երկարարանել ամառը իրենի և լրագրուների օգուտները վերայ : որոց գեղեցիկ և բազմազան փորձը առան և առնում են երոպայցիք, և սրտանա դարձան ուսմանը ներքին տարածելուն ժողովրդեան մէջ և արճատենների յատաճողութեան և կատարելագործութեան : ուստի և օրրատուէ առկանում է նոյս մէջ ազգագուտ թերթի թիւր : Այլ ընդհակառակին, թէ պէտ ճայոց ազգի մէջ էլ սկսուեցաւ : սպագրուել օրու զիրենք և լրագրիներ ճամբատանում, Էնդկատանում և Ռուսաստանում, բայց սպարաղաբար մեծ մասը երկար չապրեցան, և մի քանիսը ճողի թէ շարունակութեամ են ճամբատանում : Իսկ Ռուսաստանի մէջ թիւն տարուց միծոյց մ թէ կուր երկեցան չորս ամառը և ճինգ լրագրի : սակայն սրանցից եօթն վերջացան : Ի՞նչ զինքը սորա պատճառը : որ դնէ երկր երեք տարի չկարացին շարունակուել : ճրատարակութեան արդեօք, թէ ազգն : ամենայն մարդ թող դատել և վճել : այլ այս ամասում, որ սեղորթի ճիւղ ճետեցան : Արիւն տարուցին ո՞ր յատաճողութեանը սպասենք, մինչև ե՞րբ պետի յեաղեղմ գտանուենք քան զմիւս ազգերը : Ի՞նչօ՞վ ենք պակաս միւս ազգերից, ճամբարով, ոչ : ճատու ինչօ՞վ :

սկսուել և ճետանութեամբ, որք են իսկական և ճատատուն ճիւղները ազգի յատաճողութեան :

Յայտնի է ամենին, որ ևս 1858 թիւն սկսեցին ճրատարակել թիւր Գաղղիոյ լրագրի «Մեղա ճայաստանի» անունով և քանի՞ ճետարութեանց պատահեցայ ճրամական մասին, որ միջև այսօր էլ ստացողներու մէկ մասի մօտ մեծ գումար սնորմէ : սակայն ճատահաստեցայ որովհետեւ ազգային յատաճողութեան ճամար կը գործն : բայց անակնկալ տկարութիւնս 1862 թիւն ձեռք վերաւորուել տուեց ինձ ճինգ տարի շարունակեց յետոյ : այժմ գտնելով կատարեալ ստաղմութիւն կրկին ճանդէս եմ գորս գալիս ոյս 1866 թիւն ազգին ճատարակուելու ստարտի մէջ, թէ պէտ իմ կեանքի կեղտուց ժամանակին : ճրատարակելով ամառը «Գարուն» անունով չորս բաժանուելով :

Առաջին բաժանումն կրթութեանցի իւր մէջ ճողեւրական ասպրկայք՝ պատմութիւն քրիստոնէութեան և եկեղեցեց : ճատար, քարոզչներ, և այլն : թէ ճին և թէ՛ նոր ճեղինակութիւնք, կամ թարգմանութիւնք, թէ՛ ճրարտու և թէ՛ աշխարհարտ :

Երկրորդ բաժանումն կը շարունակել բաժաններ, վերպատանութիւնք, ճրարներ, ճամատու ներարարութիւնք, տեղագրութիւնք, ճրամք (թատրոնական ճետով ճինած պատմութիւն), ուսման օրներ թէ ճեղինակութիւն և թէ՛ թարգմանութիւն :

Երրորդ բաժանումն է մատենագրութեան տեսութիւն : Սրան կը շարունակել կրթութեան քննութիւն և լեղի ճայերէն երեկի ճրարի և ճրատարակների վերայ

տարագրուած ինչպէս Ռուսաստանում, նոյնպէս և ուրիշ երկիրներում, նաև պէտազգիական (ուսումնական) յոլուածներ :

Չորրորդ բաժանումն, որ կը ճետուէ ժամանակակից տեսութիւն, կը ճետուէ 1) ճետական տարեգրութիւն ներքին կեցութիւն ճայոց : 2) Յէլէտոն :

Այս ամառը իւր ամասն ճամբատու կը ճրատարակուի ամիս մէկ անգամ, և կը ճրարկանայ այժմ կամ ճայերի չորս միջակ թիւրից, որ կանէ 72 երես : սրի տարեկան ճինն է վեց ամսով ճանդերձ ուղարկելով թիւրիցից ճորս բնակողներն կարող են ուղարկել թիւրանց ճացն իմ անունով : կամ ճորճակներն մօտ ստարագրուել : Եւ որովհետեւ ամենայն ճորճ պահանջում է ճախք, ուստի ճարկաւոր եմ ճամբարում յայտնել :

1) որ ճինգ տարուան վերջն «Մեղա ճայաստանի» լրագրի ճրատարակելուն ինձ սովորեցրեց, թէ մինչև տարեկան ճինը այս ճլիկ ճատանում ինչպէս ընդճանուոր սովորութիւն է ճրատարակողներու, ամենեւին ճորարկել, թէ և ստացողների ցուցակներն ստանամ : որովհետեւ մեղանից նազ են պահանջում թղթի, տարագրութեան, կաղեկու, փաշտի, ճատայի, և ուրիշ վերարեւալ ճախարը :

2) Միւր ամառը ին իմ տուողն, ճրար կը ճատանի ճրատարակողն, նա կը ճատանայ ամիս մէկ տարեկան կամ նախորդի թիւրի ճամար, ճեղինակութեան տան և ճինգ մասնէ թ : Իսկ թարգմանութեանը տան մասնէ :

3) Եթէ մէկն տայ այնպիսի յոլուած, որ չորս կամ ճինգ և առկի թիւրից բազմանայ, և կամ նայ ա-

քաջ ուշադրութիւն մատուցանել եկեղեցւոյն սուրբ Հարց գրածներուն և պիտի ճանաչեն թէ երբեք չըզարեցան կաթողիկէ եկեղեցւոյն ծոցը ըլլալէ :

Ի սկիզբն երկրապետութիւնը 'ի մասին վարդապետութեանց հաստոյ՝ ուրիշ բանէ յատուցելու չէր ըլլալ : Ի սկիզբն 'ի սոցիալական յարաբերութեան մասին : Բայց այժմ այս երկրապետութիւնը պատճառ չունի կանգուն մնալու :

Ի պատասխանի այս հրահրելի կըսեմք նախ՝ թէ Կ. Պոլսոյ Հայոց մէջ ծագած եկրպոսակութիւնը կրօնական խնդրոյ վերայ չէ . և թէ կրօնական խնդրոյ որոշումը Էջմիածնայ սրբազան Աթոռակառն սէն և սուրբ Սինոդէն կախեալէ . որուն հոգևոր իշխանութիւնը հզոր և անկասկէ Հայոց եկեղեցւոյն հարազատ որդոցը համար , ինչպէս որ Պապին հոգևոր իշխանութիւնը հզոր և անկասկէ հռոմէական եկեղեցւոյն հարազատ որդոցը համար : Երկրորդ՝ ինչպէս որ հոռոմէական ամեն աթոռակառն մէջ կըրբին կրօնական յանցանքը եկեղեցական իշխանութեանց առջև և աշխարհական յանցանքը աշխարհական իշխանութեանց առջև կըրպատուին . և և նոյն կերպիւ խնդրելայի մէջ ևս , օսմանեան հպատակ կըրբին , այսինքն թէ՛ Հայոց թէ՛ հռոմէական Հայոց և թէ՛ Էջմիածնայ , կրօնական յանցանքը կրօնական ժողովոց առջև և աշխարհական յանցանքը աթոռակառն դատաստանարանաց առջև կըրպատուին : Ուստի հոռոմէական Հայոց՝ թէ՛ ըստ հոգևորին և թէ՛ ըստ մարմնաւորին , առաւելութիւն մի չունիլ ուստւորական Հայուն վերայ , հետեւեալ չեմք հասկընար թէ վերոյիշեալ յօդուածոյն հեղինակը ինչ բանի վերայ կըրհիմէ իւր հրահրելը 'ի հոռոմէականութիւն , և հոռոմէական ըլլալով ինչպէս կարելի է իրազարգութիւնը հաստատել մեր մէջ : Այլ թէ մեր հոռոմէական համազօրի եղբարց մէջ մտտ տարիներս պատահած զանազան կոխումները ամեն մարդ չ'իշխելու 'ի թէ մտցանքը Աթոռակառնի Հաւատարմ ըրազարգին անցեալները հրատարակած իրաւացի գանգաւանները , զոր հոռոմէական Հայ ժողովրդեան կողմանէ կըրնէր 'ի մասին իրենց ազգային գործոց վարչութեան և անոնց վերայ եղած կըրբակառն ճնշումը , յատուցելու կըրպահանջէր որ օրինաւոր ընտրութեամբ ազգային ժողով և ազգային վարչութիւն հաստատուի , և այլն և այլն : Ուրեմն ինչպէս կարելի է որ բանաւոր Հայք փափաքին հոռոմէական Հայոց կացութեանը , որ ամենեւին ազատ ու հաճելի չէ . և յորմէ : այսինքն հոռոմէական եկեղեցիէն օր ըստ օրէ կըրհեմանան ոչ միայն աշխարհականք և եկեղեցականք անհասանքար , այլև իմքովին բազմաթիւ ժողովուրդք որուն օրինակները իստաւոյ մէջ կըրտեսեն ամեն բանաւոր անձինք :

Երրորդ և վերջապէս կըրպատասխանեմք թէ , որչափ աւելի ուսմունքը և կըրթութիւնը կըրտարծուի Հայ ժողովրդեան մէջ , որ ստուգիւ քրիստոնէութիւն երէց որդին է , նոյնչափ աւելի աղէկ կըրհասինայ Հայաստանեայց կաթողիկէ եկեղեցւոյն ուղղափառութիւնը և զանազան առաւելութիւնները զորս ունի հոռոմէական եկեղեցւոյն վերայ : Այս ուսեալ և լեզուապէտ Հայը , որ կըրկարգայ և կըրտեսնէ թէ Երրորդ յուսարեալ ժողովուրդները հետեւեալ կըրհեմանան հոռոմէական եկեղեցիէն յորում ճնեալ և սնեալ են , չ'ըրնար ամենեւին փափաքել անոր ծոցը մանկու :

Իսկ Հայոց՝ իրենց վարչութեան վրայք ունեցած՝ այժմեան երկրպոսակութեանցը դաւաճելու մէջ , թէ յոյսերն իս մեծ է թէ շուտով պիտի դադարին , երրորդ Կ. Պոլսոյ մեր Հայազգի ժողովուրդը առանց ինքըրիներին խաբել ուղեւու ծանրապէս խորհին և ճանաչեն թէ ազգային վարչութիւն ըսածն իս դրեթէ հոգևոր է յայտ Բարձրագոյն 'Պրահ' և եկեղեցեանը , հիւանդանոցներուն ու դպրատանց տնօրէնութեանը ու բարեկարգութեանը վրայք հոյ տանելէ 'ի զատ ուրիշ իշխանութիւն մը չունի ազգին վերայ : հետեւեալ արդար իր կըրհամարիմք մեծ կարեորութիւն մի ալ այս պաշտօնին և անոր գործադրութեան կանոնացը վրայք անդադար վիճաբանել և կռուել , մանաւանդ որ ազգին սնտուկները դատարկ են 'ի վաղուց անտի : Իսկ մեր ազգային խեղճ վարչութիւնը՝ օտար անկասկէ տէրութիւններուն

վարչութեանցը հետ բազմապիսի , զոր երբեմն կը կարգաւք Հայ ըրազարց մէջ , շնտակը՝ շատ ծիծաղելի կերեւի մեզ :

Վոստանգնուարութեան կըրբին մեզ :

«Ինչպէս յայտնի է , Բարձրագոյն 'Պոլսոյ տեսնելով թէ մայրաքաղաքիս ազգային վարչութեան գործքերը յետին աստիճան խեղճութեան մէջ ինչպէս են 'ի պատճառս Վազմանագրութեան , որ մեր ազգին համար անյարմար և անգործադրելի էր , արժան համարեցաւ , խորհրդակցութեամբ ազգին եկեղեցական և աշխարհական երևելեաց , զիշեալ կանոնադրութիւնը ջնջել , նմանապէս ազգային կրօնական և քաղաքական ժողովները լուծել : Էջմիածնայի կայսերական կառավարութեան հրամանաւ երկու խոսն ժողովներ հաստատուեցան . որոց մէկը՝ ազգին վիճակին յարմար՝ համարու թեթեւ ծախքով դիւրագործադրելի կանոններ պիտի շինէ . և միւսը առժամանակեայ կերպիւ պատրիարքարանի գործքերը պիտի տեսնէ :

Փոսք կայսերական կառավարութեան բարձր հրամանին , որոյ շնորհիւր յիշեալ երկու ազգային ժողովները անարդէլ կերպիւ և ամենայն հանգարտութեամբ իրենց յանձնուած պաշտօնը կըրհատարեն , և բարեմիտ ժողովուրդն ալ դո՛հ է , և յուսամք թէ յայտ հետէ ևս առաւել դո՛հ պիտի ըլլայ :

Թիֆլիզի մէջ երկու հայերէն՝ նոր ըրազարց հրատարակուելու վերայ , է կամ արդէն 'ի ըստ ընծայուած են : Եւսջինին անունը 'ՎԵՐՈՒՆՆ է , և ամիսը անդամ մի պիտի հրատարակուի : Երկրորդին անունը 'ՎԵՐՈՒՆՆ է , և շաբաթը անգամ մի պիտի հրատարակուի :

Վարուն ամսագրին յայտարարութիւնը ներկայ թուոյս Բանասիրականին մէջ պիտի տեսնեն մեր ընթերցողները . իսկ վաճառական շաբաթագրին յայտարարութիւնը Եւրոպայի հետեւեալ թուոյն մէջ պիտի հրատարակուի :

«Ինչպէս յիշեալ քաղաքէն կըրբին . «Նսեն՝ թէ 'ի տեղի արժանապատիւ Եւրոպական Վարքիէ վարդապետի , առաջնորդ վիճակին Պէտարպիոյ և 'Կախիջանայ նշանակեալէ դերապատիւ Երկրագործ արքեպիսկոպոսն , որ սակաւին չէ եկեալ յիւր վիճակի :

Ա. Բ. Շ. Ա. Լ. Ա. Յ. Ա. Բ. Ա. Տ. Ե. Ա. Ն.

Տարեալ 'ի Զմիւռնիս , 'ի տպարանի Տէտեան :

Փոքրաղիք 416 էրես բաղկացեալ պատուական գրքով մըն է , որուն մեջ կըրպարուակուին ընտիր աղօթքներ իւրաքանչիւր օրուան յատկացեալ , այլեւ երկնայեան և առաստեան աղօթքներ , սուրբ պատարագի ժամանակուան , խնամովանութեան յառաջ և ետք , սուրբ հաղորդութեան յառաջ և ետք , և ուրիշ զանազան գեղեցիկ աղօթքներ : Ամենուն հարկաւոր գրքով մըն է , և կըրմայտուի Տէտեան տպարանը .

ՄԻՕՆ

Ըմանալի ազգային , բանասիրական , գրադիտական և քաղաքական :

Ուրաժայ 16 էրես բաղկացեալ տետրակ մըն է , որ կըրկայ տարազայ Յունուարին սկեալ ամեն ամիս կըրքատարակուի յերոսուպոլիս , իմքազարեամբ սուրբ Յակոբայ վանուց արժ . Միաբանութեան :

Տարեկան գինը մեկուկէս արծար Անիտիէ է , բայց 'ի ճանապարհի ծախքէն , որ առեցողին վերայ է :

Սիրելի է մեզ հաւատայ , քե ուսումնասիր և բարեպաշտ ժողովուրդք՝ քե մտաւոր և քե հեռաւոր բաղաբներէ , յօժարամիտ պիտի փութայ բաժնորդ գրուիլ այս պատուական ամսագրին 'ի բազայիտութիւն ազգասիրական և ուսումնասիրական խնամոց ամենապատիւ տեր Եսայի սրբազան Պատրիարքին սրբոյ խորհուրդին . որ՝ ինչպէս բացայայտ կըրտեսնուի , ամեն հեռաւոր զանք 'ի գործ կըրկէ սուրբ Յակոբայ վանքը բարեկարգելու , պայծասացնելու , անոր մեջ ուսմունքը զարգացնելու և Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցւոյն համար ուսումնական և բարեկիրք հոգևոր նովիներ պատրաստելու :

Արդ՝ այս ամեն Աստուածամանայ ջանքը՝ որչափ որ գովութեան արժանի են , նոյնչափ ևս ազգային բազայիտութեան և նպատիցը կարու են :

ՊԵՏԺԱԿԵՆ ՕՐԻՆԵԿԻՐԻ ՕՄՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուրաժայ 40 էրես բաղկացեալ տետրակ մըն է տանկերէն հայերէն աշխարհաբան լեզուի բարգմանեալ . որ մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ օսմանեան պատճալան օրինաց վրայք : Ուստի Թոքրաստանի մեջ բնակող մեր ազգայնոց ամենահարկաւոր բան մըն է այս տետրակը . որ իւրաքանչիւրայն առ տերութիւն և առ իրեարս ունեցած փոխադարձ իրաւունքն ու պարտաւորութիւնները կըրտվեցնէ և պարտազանցներուն տրուելու պատիժները կըրչանակէ :

Պատուական օրինակիրքը տպուած է 'ի Կ. Պոլսոյ 'ի տպարանի Մասիս յրագրոյն և կըրմայտուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով 'ի գին 10 դուրուշի հատը :

ՊԵՏԺԱԿԵՆ ԵՄԼՈՒՅՄԱՐԻՆԻ

Տեղական կառավարութիւնը իմանալով թէ ոսկի մեճիտիէն , նմանապէս արժամ մեճիտիէն իրենց սահմանեալ արժեքէն աւելի զինով կըրտուի և կառուի , արժան կըրհամարի վերստին ծանուցանել հասարակութեանը թէ ոսկի մեճիտիէն 100 դուրուշէն և արժամ մեճիտիէն 20 դուրուշէն աւելի առնուլ կամ տալը արգելեալ է Բարձրագոյն հրամանաւ : հետեւեալ օրինադրանքները պիտի պատմուին

Իմաց կըրտուի հասարակութեան թէ որսորդութիւնը արգելեալ է Լայքիլի 1էն սկեալ մինչև ցլ Արագածի բերդ , վասնորոյ հեծեալազուրգ պահպան զինուորները ինչպէս նաև զեղերուն կառավարիչները հրաման ընկալան արգելելու թէ վայրենի չըրքտանեաց և թէ թուչոց որսը մինչև ցլ Արագածի բերդ : Օրինադրանքները պիտի պատմուին տուգանքով մի , և իրենց հրացանները յարքուին պիտի գրուին :

Վահանգիս վեմափայլ ընդհանուր կառավարիչն հրամանաւոր յանձնաժողով մի կազմուեցաւ , որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ փնտրել և ընդունել նահանգիս այն ամեն արտագրութիւնները որոնք կըրնան արժանաւորապէս գրուիլ տեղեկական արուեստահանդիսին մէջ , որ պիտի բացուի 'ի Փարիզ 1867ին :

Այս յանձնաժողովը բաղկացեալ է հետեւեալ մեծարդոյ պաշտօնատարներէն .

- Վաֆլը-Պէյ՝ թիճարէթի նախագահ , Եստէն ազա՝ ոստիկանութեան տեսուչ , Տիրան էֆէնտի՝ տեղական կառավար . Թարգման , Տիմուրէն Պալթաճի՝ մեճիտի քեպիլի անդամ , Մուսթաֆա-Պէյ՝ բժիշկ զինուորացի , հիւանդանոցին : Յիշեալ յանձնաժողովը կըրծանուցանէ հասարակութեան , թէ Փարիզ յուղարկուելու բաներուն ճանապարհի ծախքը կայսերական կառավարութիւնը պիտի ընէ և արուեստահանգիտին բաց եղած ժամանակը պիտի աշխատի աղէկ զինով վաճառել նոյն բաները , և անոնց արժեքը պիտի յանձնէ իրենց աւերելուն . որոնք՝ եթէ ուղեն , կըրնան այժմէն վաճառել զանոնք կայսերական կառավարութեանը : Էջմիածնայի մանրէն անոնք որ չեն վաճառուիր արուեստահանգէսը զոյգուելէ ետև իրենց տէրանցը պիտի վերադարձուին բարուր վիճակի մէջ և առանց մի և է ծախոց :

Հատուկ յանձնաժողովներ ևս կազմուեցան նահանգիս ուրիշ չորս սանձախնեւուն մէջ , այսինքն՝ Եւրոպայ , Մանիս , Մէնթէշէ և Տէնիլի . և որոնք պիտի զործեն իրարի յանձնաժողովոյն հսկողութեանը ներքև :

ԲՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Բաժնորդագրութեան (այսօրման) տոմսակներ առաջին կարգի , սկեալ Մայիսի 1էն 1866 : Ի մեջ իզմիլի և Պոստոնովայի իզմիլի և Քորուէլիոյի : ԳԻՆԵՐՆԵՆ 12 ամիս , 6ամիս , 3ամիս , 1ամիս Օտմանեան լիւա 18 , 10 , 5 1/2 , 2

Այս տոմսակները պիտի յանձնուին գործառուրեանց ընդհանուր վերակացուին գրասենեակէն Պատմականի կայարանը . բայց բաժնորդ գրուողները պիտի և որ անամբ երկայունան յիշեալ տոմսակները առնելու համար :

